

UDK 929 KARABEGOVIĆ I, (012)

CRTICE IZ ŽIVOTA PROF. DR. IBRAHIMA KARABEGOVIĆA (BIOGRAFIJA I BIBLIOGRAFIJA)¹

Amila Kasumović
Filozofski fakultet, Sarajevo

BIOGRAFIJA

Zamršeno klupko historije zemalja bivše Jugoslavije poslije Prvog svjetskog rata, taj Gordijev čvor kojeg je trebalo razmrsiti, uspješno je “raspetljao” mojoj generaciji (1999/2003) prof. dr. Ibrahim Karabegović. Ostao je zapamćen kao zanimljiv predavač, vrstan pedagog i ugodan sugovornik u diskusijama vođenim o vrlo zanimljivim, ali često politiziranim temama. Mnoge od ovih tema, koje su mlade, buduće historičare mogle zbuniti ili ih navesti na pogrešne zaključke, prof. Karabegović je argumentovano objasnio i otklonio svu našu zbunjenost i nedoumice. Svojim je radom dao doprinos razvoju Odsjeka za historiju na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, ali je veliki dio svog života posvetio i razvoju značajne institucije za bosanskohercegovačko društvo – Institutu za istoriju u Sarajevu.

Prof. dr. Ibrahim Karabegović je rođen 5. juna 1931. godine u Modriči. U rodnom mjestu je stekao osnovno obrazovanje. Prvi i drugi razred gimnazije je privatno polagao u Banjoj Luci, odnosno u Derventi u toku 1942. i 1943. godine. Više razrede gimnazije je pohađao u Derventi i Doboju u toku 1945-1951. godine. Tu je ujedno i maturirao. Na Odsjek za historiju upisao se u 1951, a diplomirao je u ljeto 1956. godine. Nakon diplomiranja vratio se u rodno mjesto gdje je kao profesor historije radio u Osnovnoj školi i Gimnaziji punih sedam godina. Godine 1963. je izabran na mjesto asistenta na Institutu za istoriju radničkog pokreta, danas poznatog kao Institut za istoriju. Iste godine je upisao i postdiplomski studij na Filozofskom fakultetu u Beogradu, gdje se opredijelio za izučavanje najnovije historije, odnosno historije

---

¹ Rad *Crtice iz života prof. dr. Ibrahima Karabegovića (biografija i bibliografija)* zajedno sa intervjuom nastao je 2005. godine.

19. i 20. stoljeća. Postdiplomski studij je završio krajem 1965. godine. Kao stipendista DAAD-a boravio je u SR Njemačkoj (Bon) i Holandiji (Amsterdam) 1973. godine. Prof. Karabegović je doktorsku disertaciju odbranio u martu 1976. godine na Filozofskom fakultetu u Sarajevu o temi "Reformizam u radničkom pokretu u Bosni i Hercegovini između dva svjetska rata (1919-1941)". Stepem naučnog savjetnika stekao je 1985. godine (konkurisao je sa oko 50 naučnih radova), a u isto zvanje ponovo je izabran 19. januara 1994. godine (ovaj put je konkurisao sa 65 radova).

Na funkciji direktora Instituta za istoriju u Sarajevu prof. Karabegović se nalazio u dva navrata: u periodu od oktobra 1978. do oktobra 1987, te u periodu od 1998. do 2002. godine. Učestvovao je u kreiranju i realizaciji naučnih projekata koji su bili vezani za oblast historiografije, a također i u podizanju naučnog kadra i naučnom usmjeravanju asistenata. Posebno treba istaći rad na projektu Društveni cilj XIII/2.

Funkciju glavnog i odgovornog urednika časopisa *Prilozi*, koji izdaje Institut za istoriju u Sarajevu, vršio je u periodu od 1978. do 1987, te od 1998. do 2002. godine.

U zvanje redovnog profesora za predmet Istorija Jugoslavije, Odsjek za historiju-Filozofski fakultet u Sarajevu, izabran je 1994. i tu je funkciju obavljao sve do 2003. godine. Bio je i predsjednik Društva istoričara BiH, te predsjednik Zajednice institucija za noviju i najnoviju istoriju Jugoslavije. Oženjen je i ima sina i kćerku.

Prof. Karabegović je uz osam knjiga (monografije, hronologije i knjige građe), objavio i preko šezdeset bibliografskih jedinica, od kojih su neke objavljene i u stranim publikacijama.

Iz ovog bogatog naučnog opusa posebno treba izdvojiti djela kao što je knjiga "Radnički pokret u Bosni i Hercegovini između revolucionarne i reformističke orijentacije 1909-1929. godine" izašla u Sarajevu 1973. godine. Ovo je ujedno bio i pionirski rad u istraživanju do tada malo razmatrane reformističke komponente u bosanskohercegovačkom radničkom pokretu, a dao je doprinos kompleksnijem proučavanju nastanka i razvoja iste. Spomenuta knjiga, kao i doktorska disertacija, napisana je na osnovu dugog i kritičkog istraživanja, te objektivne interpretacije. Od posebnog značaja su hronologije radničkog pokreta koje su objavljene u Sarajevu 1971. i Beogradu 1980. godine, ali i rad na prikupljanju građe za monografije o Ivanu Krndelju i Mitru Trifunoviću, kao i građe o kongresima Glavnog radničkog saveza za BiH 1905-1919. godine. Prof. Karabegović je bio koautor u ovom napornom radu, gdje se posebna pažnja trebala posvetiti kritičkom odabiru građe, koja je poslije objavljena i služi kao vrijedan izvor svim istraživačima koji se bave ovim temama. Veoma zapažena je sinteza višegodišnjih istraživanja prof. Karabegovića usmjerenih na period legalnog djelovanja radničkog pokreta, koja je u Istoriji Saveza komunista Bosne i Hercegovine (Sarajevo, 1990.) objavljena pod nazivom "Formiranje i legalno djelovanje KPJ u Bosni i Hercegovini (1919-1921)". Ovo djelo je značajno

jer predstavlja i sliku poslijeratnog društva Bosne i Hercegovine, donosi podatke o osnivanju SRPJ (k) 1919. godine, programskoj osnovi i aktivnostima KPJ dok je još djelovala kao legalna 1920/1921. godine.

Interesovao se i za lokalnu historiju pojedinih oblasti u Bosni i Hercegovini i kao rezultat tog interesovanja nastali su radovi "Dobojski kraj u svjetlu revolucionarnih zbivanja između dva rata (1918-1941)", koji je ujedno i predgovor Zborniku sjećanja "Od ustanka do pobjede" (Doboj, 1986, knjiga I, str. 15-31), te "Društveno-ekonomske i političke prilike i djelatnost KPJ na Romaniji između dva svjetska rata (1918-1941)" (edicija *Romanija u NOB*).

Prof. Karabegović je učestvovao i na velikim skupovima održanim u zemlji, ali i u inostranstvu. Treba izdvojiti njegovo učešće na Međunarodnoj konferenciji historičara radničkog pokreta u Lincu (23. zasjedanje održano 1987. godine), gdje je u kautorstvu sa dr. Nedimom Šarcem podnio referat o temi "Die Jugoslawischen Sozialdemokraten und die Stockholmer Konferenz". Referat je godinu dana kasnije publikovan u "Europaverlag" u Beču. Godine 1989. ponovo je učestvovao na Konferenciji u Lincu sa temom "Druga internacionala u jugoslovenskoj i marksističkoj literaturi". Prof. Karabegović je također podnio referat o temi "Radnički pokret u radovima akademika Envera Redžića" i na Naučnom skupu upriličenom na inicijativu ANUBiH, a povodom 75-godišnjice života akademika Envera Redžića.

Naporan i mukotrpan rad prof. Karabegovića nagrađen je Republičkom nagradom za naučni doprinos "Veselin Masleša", kao i Republičkom nagradom "27. juli". Rad, postignuti rezultati, iskustvo na različitim pozicijama vezanim uz historijsku nauku svrstavaju prof. Karabegovića u plejadu najistaknutijih historičara Bosne i Hercegovine.

BIBLIOGRAFIJA

I Knjige (monografije i knjige građe)

1. Radnički pokret u Bosni i Hercegovini između revolucionarne i reformističke orijentacije 1909-1929. godine, IGRO "Svjetlost", Sarajevo, 1973, str. 215.
2. Reformistički pravac u radničkom pokretu Bosne i Hercegovine 1919-1941, IGRO "Svjetlost", Sarajevo, 1979, str. 308.
3. Ivan Krndelj. Građa za monografiju, Institut za istoriju Sarajevo i Rad Beograd, Beograd, 1977, str. 383. (Koautori: Hadžirović, Ahmed i Ramljak, Anto)
4. Mitar Trifunović. Građa za monografiju, Institut za istoriju Sarajevo i IGRO "Univerzal", Tuzla, 1983, str. 384. (Koautori: Hadžirović, Ahmed i Stanić, Ilija)

5. Kongresi Glavnog radničkog saveza za Bosnu i Hercegovinu (1905-1919), Građa, Vijeće saveza sindikata Bosne i Hercegovine – Fond za izučavanje istorije sindikalnog pokreta “Mićo Sokolović”, Sarajevo, 1985, str. 392. (Koautori: Madžar, Božo i Hadžibegović, Iljas)

II Članci, rasprave i prilozi

1. Glas slobode od 1909-1929. godine i njegov značaj za proučavanje istorije radničkog pokreta u Bosni i Hercegovini, Prilozi, Sarajevo, II, 2, 1966, str. 27-74.
2. Oblici podrške radničkog pokreta u Bosni i Hercegovini revolucijama u Rusiji i Mađarskoj do konca 1920. godine, Prilozi, Sarajevo, III, 3, 1967, str. 75-86.
3. Revolucionarna štampa u Bosni i Hercegovini od aprila 1919. do šestojanuarske diktature 1929. godine, Novinarstvo, Časopis Jugoslovenskog instituta za novinarstvo, Beograd, 3-4, 1968, str. 145-156.
4. O radničkom pokretu u Bosni i Hercegovini od polovine 1917. godine do formiranja Socijalističke radničke partije Jugoslavije (komunista), Glasnik arhiva i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, Sarajevo, VIII-IX, 1968/69, str. 205-233.
5. Rascjep u bosanskohercegovačkom radničkom pokretu 1919-1921 i posljedice rascjepa, Naučni skup Radnička klasa i KPJ u borbi za socijalizam u Bosni i Hercegovini – Povodom 50-godišnjice Saveza komunista Jugoslavije, 6. i 7. novembra 1969, ANUBiH, Posebna izdanja, Knjiga XIII, Odjeljenje društvenih nauka, Knjiga 3, Sarajevo, 1970, str. 97-142.
6. Saradnja bosanskohercegovačkih i srbijanskih reformista 1919. i 1920. godine, Materijali sa simpozijuma o radničkom pokretu i KPJ u Srbiji 1919-1941. održanog u Beogradu 24-25. novembra 1969, Tokovi revolucije, Zbornik istorijskih radova Instituta za istoriju radničkog pokreta Srbije, Muzeja radničkog pokreta i narodne revolucije Vojvodine i Zavoda za istoriju Kosova, Beograd, VI, 1971, str. 235-246.
7. Uloga Glasa slobode u širenju socijalističkih ideja u Bosni i Hercegovini od 1909. do 1919. godine. (Prilog izučavanju socijalističke misli u Bosni i Hercegovini od 1909. do 1919. godine), Prilozi, Sarajevo, VII, 7, 1971, str. 183-197. (Koautor: Hadžibegović, Iljas), Rad objavljen i u: Počeci socijalističke štampe na Balkanu, Međunarodni naučni skup posvećen stogodišnjici izlaska “Radnika”, Jugoslovenski institut za novinarstvo i Institut za istoriju radničkog pokreta Srbije, Beograd, 1974, str. 315-332. (Koautor: Hadžibegović, Iljas)

8. Vukovarski kongres i pitanje daljnje izgradnje Partije u BiH, Drugi kongres KPJ, Materijali sa simpozija održanog 22. i 23. VI 1970. Povodom 50-godišnjice Dru-gog (Vukovarskog) kongresa KPJ 1920, Slavonski Brod, 1972, str. 195-203.
9. Saradnja Socijalističke radn(ičk)e grupe "Ujedinjenje" i Oblasnog odbora So-cijalističke partije Jugoslavije za BiH (1925-1929), Prilozi, Sarajevo, IX/I, 9/1, 1973, str. 243-269.
10. Konstituisanje reformističkog radničkog pokreta u Jugoslaviji koncem 1921. i početkom 1922. g., Prilozi, Sarajevo, X/II, 10/2, 1974, str. 267-317.
11. Odjek ustanka austrijskih radnika u socijalističkoj i komunističkoj štampi Ju-goslavije, Prilozi, Sarajevo, X/II, 10/2, 1974, str. 347-353 (Koautor: Hadžiro-vić, Ahmed), Rad objavljen na njemačkom jeziku pod naslovom "Das Echo des Aufstandes der oesterreichischen Arbeiter in der sozialistischen und kommuni-stischen Press in Jugoslawien", In: Internationale Tagund der Historiker der Ar-beiterbewegung (X Linzer konferenz 1974), Linz 10-14. September 1974, ges-chichte der Arbeiterbewegung ITH – Tagungsberichte 9, Europaverlag, Wien, 1976, s. 378-384. (Koautor: Hadžirović, Ahmed)
12. Povodom jedne ocjene, Okrugli sto o Mladoj Bosni, Pregled, Sarajevo, LXIV, 7-8, 1974, str. 749-751.
13. Idejno-marksistička zasnovanost i vrijednost udžbenika za društvene nauke u osnovnim i srednjim školama, Putevi i dostignuća u obrazovanju i vaspitanju, Republički prosvjetno-pedagoški zavod SR Bosne i Hercegovine, Sarajevo, XI, 4, 1975, str. 386-394.
14. O osnovnim pretpostavkama razvitka radničkog pokreta u Bosni i Hercegovini između dva svjetska rata s posebnim osvrtom na reformistički pravac, Prilozi, Sarajevo, XI-XII, 11-12, 1975-1976, str. 113-132.
15. "Glas slobode" – prvo radničko glasilo u Bosni i Hercegovini, Sedamdeset go-dina sindikalnog pokreta u Bosni i Hercegovini 1905-1975, Sarajevo, 1977, str. 182-219.
16. Istorijsko iskustvo (SKJ) u periodu od 1919. do 1941. godine, Priručnik ide-ološko-političkog obrazovanja, Studijski centar Gradske konferencije SKBiH Sarajevo, Posebno izdanje, Sarajevo, 1977, str. 241-256.
17. Aktivnost žena Modriče i okoline u NOP-u, Žene BiH u NOB-i 1941-1945. godine-sjećanja učesnika, Svjetlost, Sarajevo, 1977, str. 658-660. (Koautor: Mu-hidin Spužić).
18. Podrška organizacije KPJ u Bosni i Hercegovini Titovoj antifrakcijskoj liniji, Zbornik radova naučnog skupa Osma konferencija zagrebačkih komunista i ra-zvoj KPJ-SKJ kao moderne partije radničke klase, Zagreb, 1978, str. 67-77.

19. Reformistički pravac u radničkom pokretu Bosne i Hercegovine, Jugoslovenski istorijski časopis, Beograd, 1-4, 1978, str. 425-431.
20. Vliv Rijnove revoluce na obnovu delnickeho hnuti v Bosne a Hercegovine (1917-1918), Slezsky sbornik, Slezsky ustav ČSAV, Brno, č. 3, ročník 76, 1978, str. 189-200.
21. Djelatnost Đure Đakovića u radničkom pokretu u Bosni i Hercegovini od 1905. do 1921. godine, Prilozi, Sarajevo, XV, 16, 1979, str. 11-20.
22. Doprinos bosanskohercegovačkog radničkog pokreta stvaranju jedinstvene partije jugoslovenskog proletarijata, Glasnik arhiva i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, Sarajevo, XVIII-XIX, 1978/79, str. 105-115.
23. Revolucionarna djelatnost Mitra Trifunovića Uče od 1919. do 1941. godine, Tuzla u radničkom pokretu i revoluciji, Knjiga prva, Revolucionarni radnički pokret u Tuzli do 1941, Tuzla, 1979, str. 274-304.
24. Odnos KPJ i socijalista u Bosni i Hercegovini u godinama pred Drugi svjetski rat, Zbornik radova sa Naučnog savjetovanja održanog u Mostaru 5. i 6. oktobra 1978. godine, Sarajevo, 1980, str. 183-185.
25. Povodom šezdesetogodišnjice Vukovarskog kongresa (Komunističke partije Jugoslavije), Pregled, Sarajevo, LXX, 6, 1980, str. 765-771.
26. Bauernunruhen und Arbeiterbewegung in Bosnien und der Herzegowina und anderen jugoslawischen Landern unter der osterreichisch-ungarischen Verwaltung am Ende des 1. Weltkrieges, Internationale Tagung der Historiker der Arbeiterbewegung (15. Linzer Konferenz 1979), Linz, 11. bis 15. September 1979, Geschichte der Arbeiterbewegung ITH – Tagungsberichte 14, Europaverlag Wien, 1981, str. 259-270. (Koautor: Šehić, Nusret)
27. Grundlegende Charakteristiken der Gewerkschaftsbewegung in Jugoslawien zwischen Weltkriegen (1918–1941), Internationale Tagung der Historiker der Arbeiterbewegung 16. Linzer Konferenz 1980, Linz, 9. bis 13. September 1980, Geschichte der Arbeiterbewegung ITH – Tagungsberichte 15, Europaverlag Wien, 1982, str. 249-257.
28. Kratak osvrt na rezultate poslijeratne istoriografije o međuratnom periodu istorije naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine, Savjetovanje o istoriografiji Bosne i Hercegovine (1945-1982), Sarajevo, 11. i 12. II 1982, ANUBiH, Posebna izdanja, Knjiga LXV, Odjeljenje društvenih nauka, Knjiga 12, Sarajevo, 1983, str. 79-84.
29. Saradnja Filipa Filipovića sa radničkim pokretom u Bosni i Hercegovini od kraja 1917. do početka 1919. godine, Filip Filipović – revolucionarna misao i delo, Institut za savremenu istoriju, Beograd, 1983, str. 203-209.

30. Širenje socijalističkih ideja i marksizam, Marks, radnički pokret B(osne) i H(ercegovine) i program SKJ, Zbornik radova sa Naučnog skupa održanog 16. III 1983. godine u Sarajevu, Sarajevo, 1983, str. 29-31.
31. Djelatnost Đure Đakovića u socijalističkom i komunističkom pokretu u Bosni i Hercegovini od 1905. do 1921. godine, Đuro Đaković – život i djelo, Materijal sa znanstvenog skupa održanog 24. i 25. travnja 1979. u Slavonskom Brodu, Slavonski Brod, 1984, str. 25-36.
32. Istorija Saveza komunista Jugoslavije, Rad, Beograd, 1985. (Saradnik na tekstu poglavlja pod naslovom “Stvaranje i uspon KPJ (1919-1921)”, str. 55-81.
33. Gaćinović Vladimir, ideolog revolucionarne jugoslovenske omladinske organizacije “Mlada Bosna”, Enciklopedija Jugoslavije, 4, E–Hrv, Jugoslavenski leksikografski zavod “Miroslav Krleža”, Zagreb, 1986, str. 298.
34. Glas saveza radnika i seljaka, Organ Pokrajinskog komiteta Komunističke partije za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo, 1940-1941, Enciklopedija Jugoslavije, 4, E–Hrv, Jugoslavenski leksikografski zavod “Miroslav Krleža”, Zagreb, 1986, str. 401.
35. Grabež Trifko, istaknuti član revolucionarne jugoslovenske omladinske organizacije “Mlada Bosna”, Enciklopedija Jugoslavije, 4, E–Hrv, Jugoslavenski leksikografski zavod “Miroslav Krleža”, Zagreb, 1986, str. 464.
36. Dobojski kraj u svjetlu revolucionarnih zbivanja između dva rata (1918-1941), Zbornik sjećanja “Od ustanka do pobjede”, Doboj, 1986, knjiga I, str. 15-31.
37. Modriča u periodu između dva svjetska rata (1918-1941), Modriča sa okolinom u prošlosti, Modriča, 1986, str. 139.
38. Die Jugoslawischen Sozialdemokraten und die Stockholmer Konferenz, Europa-verlag, Wien, 1988. (Koautor: Šarac, Nedim)
39. Radnički pokret (1918-1941) u radovima akademika Envera Redžića, Zbornik radova povodom 75. godišnjice života akademika Envera Redžića, ANUBiH, Posebna izdanja, Knjiga XCII, Odjeljenje društvenih nauka, Knjiga 25, Sarajevo, 1990, str. 43-48.
40. Formiranje i legalno djelovanje KPJ u Bosni i Hercegovini (1919-1921), Istorija Saveza komunista Bosne i Hercegovine, Knjiga I, Institut za istoriju u Sarajevu i NIŠRO Svjetlost-Sarajevo, Sarajevo, 1990, str. 89-117.
41. Jugoslovenski socijalisti o državnom uređenju i položaju B(osne) i H(ercegovine), Okrugli sto: Problemi državnopravnog položaja i uređenja Bosne i Hercegovine 1875-1945, ANUBiH, Posebna izdanja, XXXV, Odjeljenje društvenih nauka, Sarajevo, 1994, str. 22.

42. Radničko socijalno osiguranje u Bosni i Hercegovini 1919-1941, Prilozi, Sarajevo, XXV, 27, (1991), 1994, str. 79-103.
43. Osnovni podaci o Jevrejima Bijeljine od doseljenja do 1941. godine, Zbornik radova Sefard '92, Sarajevo, 11. 09. - 14. 09. 1992, Sarajevo, 1995, str. 81-91.
44. Kratak osvrt na popis stanovništva Bosanske posavine od 1879. do 1991. godine, Bosanska posavina-dio cjelovite Bosne i Hercegovine, Zbornik radova sa okruglog stola održanog 24. 11. 1994. godine u Sarajevu, Sarajevo, 1997, str. 163-172.
45. Neki značajni momenti o Bosanskoj posavini u vrijeme austro-ugarske uprave (1878-1918), Bosanska posavina-dio cjelovite Bosne i Hercegovine, Zbornik radova sa okruglog stola održanog 24. 11. 1994. godine u Sarajevu, Sarajevo, 1997, str. 85-91.
46. Sarajevo u očima stranih putopisaca od polovine šesnaestog do kraja sedamnaestog stoljeća, Prilozi historiji Sarajeva, Radovi sa Znanstvenog simpozija Pola milenija Sarajeva (održanog od 19. do 21. marta 1993. godine), Sarajevo, 1997, str. 231-238.
47. Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca – historijska realnost, Historijska traganja, 3, Sarajevo, 2009, str. 11-15.

III Rad na hronologijama

1. Hronologija radničkog pokreta Bosne i Hercegovine do 1941. godine, Svjetlost, Institut za istoriju radničkog pokreta, Sarajevo, 1971, str. 612. Priredila: Bajić, Nevenka; Saradnici: Begić, Dana, Hadžibegović, Iljas, Hadžirović, Ahmed, Isović, Kasim, Išek, Tomislav, Juzbašić, Dževad, Lay, Ernest, Karabegović, Ibrahim, Nedimović, Uroš, Trninić, Mirjana i Škarica, Dubravka)
2. Hronologija najvažnijih događaja iz istorije radničkog pokreta Bosne i Hercegovine 1878-1941, Hronologija radničkog pokreta i SKJ 1919-1979, Tom I, 1919-1941, Beograd, 1980, (od str. 9) (Bajić, Nevenka, Hadžirović, Ahmed i Karabegović, Ibrahim).

IV Diskusije na naučnim skupovima

1. Diskusija na Naučnom simpozijumu povodom 50-godišnjice Drugog kongresa KPJ, Drugi kongres KPJ, Materijali sa simpozija održanog 22-23. VI 1970. godine povodom 50-godišnjice Drugog Vukovarskog kongresa KPJ 1920, Slavonski Brod, 1972, str. 457-459. i 474-476.
2. Diskusija o knjizi dr. Rasima Hurema: Kriza narodnooslobodilačkog pokreta u Bosni i Hercegovini krajem 1941. i početkom 1942. godine, Svjetlost, Sarajevo, 1972, Prilozi, Sarajevo, XI-XII, 11-12, 1975-1976, str. 387-388.
3. Diskusija na Naučnom skupu povodom 50-godišnjice Osme mjesne konferencije KPJ Zagreb, Osma konferencija zagrebačkih komunista i razvoj KPJ-SKJ kao moderne partije radničke klase (Zbornik radova Naučnog skupa), Zagreb, 1978, str. 445.
4. Diskusija na Naučnom skupu u Banjoj Luci 18-20. XI 1976, Banja Luka u novijoj historiji (1878-1945), Zbornik radova s Naučnog skupa održanog u Banjoj Luci 18-20. novembra 1976, Banja Luka, 1978, str. 742-743.
5. Diskusija na Naučnom skupu u Skender-Vakufu 20-22. februara 1982. godine, Oblasna konferencija KPJ za Bosansku krajinu, Zbornik radova s Naučnog skupa Oblasna konferencija KPJ za Bosansku Krajinu 21-23. februar 1942. godine u Skender-Vakufu, održanog 20-22. februara 1982. godine u Skender-Vakufu, Banja Luka, 1982, str. 582-583.
6. Diskusija na Savjetovanju o istoriografiji Bosne i Hercegovine 1945-1982, Sarajevo, 11. i 12. II 1982, Savjetovanje o istoriografiji Bosne i Hercegovine 1945-1982, Sarajevo, 11. i 12. II 1982, ANUBiH, Posebna izdanja, Knjiga LXV, Odjeljenje društvenih nauka, Knjiga 12, Sarajevo, 1983, str. 167.
7. Diskusija na savjetovanju o temi Aktuelna pitanja istorijske nauke u Bosni i Hercegovini, održanom u organizaciji Sekcije za nauku Republičke konferencije SSEN Bosne i Hercegovine u Sarajevu aprila 1983. godine, Opredjeljenja, Sarajevo, XV, 12, 1984, str. 62-65.
8. Jugoslovenski socijalisti o državnom uređenju i položaju BiH, Okrugli sto: Problemi državnopravnog položaja i uređenja Bosne i Hercegovine 1878-1945, Sarajevo, 17. novembar 1993, Sarajevo, 1994, str. 22.

V Osvrti, prikazi i kritike

1. Godišnjak Društva istoričara Bosne i Hercegovine, godina XV (1964), Sarajevo, 1966, str. 343, Prilozi, Sarajevo, III, 3, 1967, str. 290-293.
2. Kotorski naučni skup "Oktobarska revolucija i narodi Jugoslavije", Pregled, Sarajevo, LVII, 11-12, 1967, str. 577-586, (Koautor: Hadžirović, Ahmed).
3. Godišnjak Društva istoričara Bosne i Hercegovine, godina XVI (1965), Sarajevo, 1967, str. 314, Prilozi, Sarajevo, IV, 4, 1968, str. 715-717.
4. Godišnjak Društva istoričara Bosne i Hercegovine, godina XVII (1966-1967), Sarajevo, 1969, str. 483, Prilozi, Sarajevo, V, 5, 1969, str. 353-354.
5. Naučni skup: Radnički pokret i KPJ u Srbiji 1919-1941, Prilozi, Sarajevo, V, 5, 1969, str. 394-397.
6. Prilozi za istoriju socijalizma, br. 6, Institut za savremenu istoriju, Beograd, 1969, str. 593, Prilozi, Sarajevo, VI, 6, 1970, str. 278-280.
7. Drugi (Vukovarski) kongres KPJ 1920. Simpozijum održan u Vukovaru 22. i 23. juna 1970, Prilozi, Sarajevo, VI, 6, 1970, str. 295-298.
8. Počeci socijalističke štampe na Balkanu. Osvrt na Međunarodni naučni skup, održan 20. i 21. XII 1971. u Beogradu, Prilozi, Sarajevo, VII, 7, 1971, str. 299-303.
9. Godišnjak Društva istoričara Bosne i Hercegovine, godina XVIII (1968/69), Sarajevo, str. 325, Prilozi, Sarajevo, VII, 7, 1971, str. 279-281.
10. Politika velikih sila na Balkanu uoči i na početku Drugog svjetskog rata, Međunarodna konferencija, Sofija 21-26. april 1971, Prilozi, Sarajevo, VII, 7, 1971, str. 305-309. (Koautor: Hadžirović, Ahmed).
11. Deveta internacionalna konferencija istoričara radničkog pokreta u Lincu od 11. do 15. septembra 1973, Prilozi, Sarajevo, IX/I, 9/1, 1973, str. 469-474.
12. Dr. Nedim Šarac, Uspostavljanje šestojanuarskog režima 1929. godine sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu, Svjetlost, Sarajevo, 1975, str. 314, Godišnjak Društva istoričara Bosne i Hercegovine, Sarajevo, XXI-XXVII, 1976, str. 322-325.
13. Samija Sarić, Zemaljska vlada za Bosnu i Hercegovinu 1919-1921. Sumarno-analitički inventar za seriju opštih spisa, Sarajevo, 1991, str. 478, Glasnik Arhiva i Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, Sarajevo, XXXI, 1991, str. 223-224.
14. Nusret Šehić, Bosna i Hercegovina 1918-1925. Privredni i politički razvoj, Sarajevo, 1991, Prilozi, Sarajevo, XXV, 27 (1991), 1994, str. 225-227.

15. "Historija Bosne (i Hercegovine)" koja to zaista nije, Prilozi, Sarajevo, 30, 2001, str. 330.
16. Dr. Nusret Šehić, Dnevni zapisi o životu u Sarajevu pod četničkom opsadom tokom 1992. i 1993. godine, Rabic, Sarajevo, 2003, Ljiljan, br. 586, Sarajevo, 2004.
17. Doprinos dr. Vere Kržišnik-Bukić istraživanju Cazinske bune 1950. godine, Prilozi, br. 36, Sarajevo, 2006, 203-208.

VI Godišnji i periodični izvještaji o radu Instituta za istoriju

1. Kratak pregled rada Instituta za istoriju u Sarajevu u 1981. godini, Prilozi, Sarajevo, XVIII, 19, 1982, str. 365-375.
2. Kratak pregled rada Instituta za istoriju u Sarajevu u 1982. godini, Prilozi, Sarajevo, XIX, 20, 1984, str. 233-242.
3. Kratak pregled rada Instituta za istoriju u Sarajevu u 1983. godini, Prilozi, Sarajevo, XX, 21, 1985, str. 325-330.
4. Kratak pregled rada Instituta za istoriju u Sarajevu u 1984. godini, Prilozi, Sarajevo, XX, 21, 1985, str. 331-337.
5. Kratak pregled rada Instituta za istoriju u Sarajevu u 1985. godini, Prilozi, Sarajevo, XXI, 22, 1986, str. 357-362.
6. Kratak pregled rada Instituta za istoriju u Sarajevu u 1986. godini, Prilozi, Sarajevo, XXII, 23, 1987, str. 287-293.
7. Kratak pregled rada Instituta za istoriju u Sarajevu u 1987. godini, Prilozi, Sarajevo, XXII, 23, 1987, str. 293-298.
8. 30 godina rada i postojanja Instituta za istoriju u Sarajevu, Prilozi, Sarajevo, XXIII, 24, 1988, str. 5-31. (Koautor: Borovčanin, Drago).
9. Institut za istoriju-Sarajevo u ratu i neposredno nakon njegovog završetka. Kratak pregled djelatnosti, Prilozi, Sarajevo, XXVI, 28, 1999, str. 7-15.

VII *In memoriam*

1. Dr. Rasim Hurem (1927-2008), Prilozi, br. 37, Sarajevo, 2008, 313-316.

***

INTERVJU SA PROF. DR. IBRAHIMOM KARABEGOVIĆEM

Šta Vas je opredijelilo za životni poziv historičara?

■ Potrebno je, prije svega, reći da sam 1951. godine maturirao u Doboju. Razredni starješina prof. Mujčinović predavao je historiju, predmet koji sam volio i, koliko se sjećam, iz tog predmeta uvijek sam imao odličnu ocjenu. Nakon mature prof. Mujčinović mi je rekao da bi bilo dobro da studiram historiju. U to vrijeme bio je veoma atraktivan studij na Državnom institutu za fiskulturu (DIF) u Beogradu, pa sam i ja ozbiljno razmišljao da se opredijelim za taj studij. Ipak, u tom kolebanju prevagnuo je savjet prof. Mujčinovića i upisao sam se 1951/52. godine na Filozofski fakultet-Odsjek za historiju u Sarajevu.

Možete li se prisjetiti svojih početaka? Sa kojim problemima ste se susretali?

■ U moje vrijeme, vrijeme mojih studija, zgrada Filozofskog fakulteta nalazila se na Baščaršiji, u bivšoj Medresi nasuprot Begove džamije. Pedesete godine bile su godine omladinskih radnih akcija, godine velikog entuzijazma, ali i veoma teške godine, godine gladi (1950, 1952). Naravno, ni mene nisu mimoišle radne akcije. Nakon učešća u izgradnji Omladinske pruge Šamac-Sarajevo, 1947. godine, u prvim godinama studiranja, učestvovao sam u studentskim brigadama na dobrovoljnim akcijama u izgradnji vodovoda za Studentski dom na Bjelavama i u Brigadi Filozofskog fakulteta na izmje-

štanju Puta Konjic-Jablanica u Ostrošcu. Kako se vidi, studij historije bio je usko povezan sa radnim akcijama. U prvo vrijeme sam stanovao u Studentskom domu, koji se nalazio u zgradi današnjeg Katoličkog teološkog fakulteta, zatim dvije godine u zgradi današnjeg Katoličkog školskog centra i, najzad, u Studentskom domu na Bjelavama. Cimeri su mi bili rahmetli Ahmed Čejvan (prije 1992. godine direktor Gimnazije u Banjoj Luci) i Stipe Obad (profesor na Filozofskom fakultetu u Zadru). Moj studij je, pored radnih akcija, bio povezan i sa aktivnim bavljenjem sportom. Naime, ja sam još kao gimnazijalac počeo da igram fudbal u Fudbalskom klubu "Sloga" u Doboju. Bavljenje fudbalom nastavio sam i za vrijeme studija. Trenirao sam u dvorištu studentskog doma i u vrijeme takmičenja putovao u Doboju i u druga mjesta, gdje je nastupao moj klub. Za svaku utakmicu dobivao sam od kluba "džeparac", koji mi je dobro došao u tim teškim vremenima. Kasnije sam, zahvaljujući prof. Anti Babiću, dobio i stipendiju, koja mi je bila od velike pomoći u studiranju.

Da li su Vas te aktivnosti ometale u studiranju?

■ Navedene aktivnosti me nisu ometale u studiranju. Uglavnom sam redovno polagao ispite. Godina studija se rado sjećam, pa i onih u kojima smo gladovali. Naravno, često se sjetim i kolega. Posebno je bilo dosta studenata historije iz Crne Gore. Na studiju sam proveo pet godina, diplomirao sam 26. juna 1956. godine. Mentor na diplomskom radu bio je prof. Branislav Đurđev, ali glavnu pomoć mi je pružio prof. Hamid Hadžibegić, koji me je nagovarao da ostanem u Sarajevu i da radim u Orijentalnom institutu. Kod prof. Hadžibegića po-

hađao sam pet semestara časove turskog jezika, pa je to bio pravi razlog za njegov prijedlog. Ja sam jedva čekao da završim studij i da počnem raditi u mojoj Modriči, koja me je posljednjih godina i stipendirala. U Osnovnoj školi i Gimnaziji u Modriči sam radio do oktobra 1963. godine.

Potom ste došli u Sarajevo. Možete li reći nešto o razlozima povratka u grad u kojem ste studirali?

■ Nakon šest godina rada u osmogodišnjoj školi i gimnaziji, odlučio sam da napustim svoje rodno mjesto. O razlozima nije potrebno govoriti, dovoljno je samo reći da "niko u svom selu nije postao pop". Obaviješten sam od nekih mojih prijatelja iz Sarajeva da je Institut za istoriju raspisao konkurs za prijem asistenata. Podnio sam prijavu i na sjednici Savjeta Instituta, 15. oktobra 1963. godine, primljeni smo ja i Zdravko Antonić i odmah smo upućeni u Beograd na postdiplomski studij. U Beogradu sam boravio do 1966. godine, gdje sam na Filozofskom fakultetu i magistrirao. Činjenica da ću biti upućen na postdiplomski studij u Beograd bila je odlučujuća u mom opredjeljenju da napustim Modriču i da se počnem baviti naučnim radom. Istina, imao sam 32 godine i bilo mi je jasno da sam za ovu vrstu rada uhvatio "posljednji voz". Sam sam sebi postavio zadatak da ne budem posljednji i da se, ako već ne postoje uvjeti da se nađem u prvim redovima, držim zlatne sredine. Ako bih sam cijenio svoj naučni doprinos bosanskohercegovačkoj historiografiji, stavio bih se u srednji red historičara Bosne i Hercegovine. Za svoj naučni doprinos i naučni opus dobio sam dvije u to vrijeme najistaknutije republičke nagrade – 27. julsku i Nagradu "Veselin Masleša". U Institutu za istoriju postigao sam sve na-

učne stepene, od naučnog saradnika do naučnog savjetnika. Bavio sam se izučavanjem reformističkog radničkog pokreta i na tom problemu sam 1976. godine doktorirao pred komisijom u sastavu: prof. Milorad Ekmečić, prof. Branislav Đurđev, prof. Ljubo Boban iz Zagreba i prof. Rade Petrović. Moram ovom prilikom istaći da sam socijalističkom pokretu reformističke orijentacije, problemu na kojem sam odbranio doktorsku disertaciju, prva saznanja i upute dobio od prof. Nedima Šarca.

Iako sam takve i slične funkcije izbjegavao, stjecajem okolnosti 1978. godine prihvatio sam se funkcije direktora Instituta za istoriju i na toj funkciji sam proveo punih 13 godina (od 1978. do 1987. i od 1998. do 2002. godine). Za to vrijeme najviše sam se bavio organizacijom naučnog rada i stvaranjem što povoljnijih uvjeta za tu djelatnost.

Kakvo je stanje u bosanskohercegovačkoj historiografiji tada vladalo?

■ Tadašnje stanje u bosanskohercegovačkoj historiografiji mogao sam da cijenim kasnije, u godinama kada sam počeo i sam da se bavim naučnim radom. Pedesete godine, godine mojih studija, ustvari su početne godine organizovanja bosanskohercegovačke historiografije. Njeni centri, oko kojih su se okupljali historičari, bili su Katedra za istoriju i Orijentalni institut. Tek kasnije, sa formiranjem Instituta za istoriju (1959), prije toga Naučnog društva, zatim ANU BiH (1966) i drugih naučnih ustanova, počeo će se sa organizovanim radom na izučavanju raznovrsne problematike iz prošlosti Bosne i Hercegovine. Glavni problemi sa kojima smo se u to vrijeme susretali bili su problemi naučnog i nastavnog kadra, problemi nedostatka udžbenika i dr.

Kako vidite dosadašnji razvoj bosanskohercegovačke historiografije i njenu dalju perspektivu?

■ Kako sam već istakao, historiografija u Bosni i Hercegovini je prošla kroz nekoliko faza razvoja. U prvim godinama, nakon završetka Drugog svjetskog rata, stvarani su uvjeti za organizovano i naučno istraživanje prošlosti Bosne i Hercegovine. Zato je, prije svega, bio potreban naučni kadar. Mislim da su se ti uvjeti stekli 60-ih godina, posebno nakon osnivanja ANUBiH. Od tada do danas, historiografija u Bosni i Hercegovini je postigla značajne rezultate, naučno su obrađeni mnogobrojni problemi, počevši od antike do najnovijeg vremena. Zapažen doprinos u razvoju bosanskohercegovačke historiografije imali su naučni časopisi "Godišnjak Društva istoričara BiH" i "Prilozi" Instituta za istoriju. Osamdesetih godina, saradnjom SIŽ-a nauke BiH, ANUBiH i Instituta za istoriju, izrađen je dugoročni program izučavanja prošlosti BiH – DC XIII/2, čija je realizacija prekinuta agresijom na BiH 1992. godine.

A perspektive?

■ Na perspektivu bosanskohercegovačke historiografije gledam sa optimizmom. Pri tome imam u vidu ono što se, i u ovim veoma nepovoljnim uvjetima, čini u Institutu za istoriju i na Katedri za istoriju Filozofskog fakulteta u Sarajevu, na okupljanju i usavršavanju mlađeg naučnog kadra. Mlađima poručujem da se u bavljenju historijskom naukom oslanjaju na pozitivnu tradiciju i rezultate njihovih prethodnika, da se bore protiv podjele na tri nacionalne historije BiH. U BiH postoji samo historija BiH sa svim specifičnostima naroda koji u njoj žive stoljećima. Te specifičnosti se moraju

uvažavati, pa, naravno, i različita mišljenja o pojedinim problemima i činjenicama iz prošlosti BiH.

Koje je Vaše mišljenje o odnosu historiografija susjednih nam zemalja prema historiji BiH?

■ Odnos historiografija susjednih zemalja prema historiji BiH je i dobronamjeran i zlonamjeran. Postoje oni historičari koji ne uvažavaju BiH kao samostalnu historijsku tvorevinu i činjenicu. Po njihovom mišljenju, BiH je srpska ili hrvatska zemlja. Ima, međutim, više onih koji na BiH gledaju drugim očima, onih koji je uvažavaju. Naravno, postoje čvrste veze i povezanost historije BiH i susjednih zemalja, što treba uvažavati i proučavati. Potrebno je razvijati što prisnije i čvršće veze historičara BiH i susjednih zemalja. Što se tiče zemalja izvan jugoslovenskog prostora, dobro bi bilo da se obnove ranije veze. S tim u vezi, apelujem na mlađe kolege da aktiviraju rad Društva istoričara BiH, i u okviru Društva, sekcije za saradnju sa historičarima tih zemalja. Podsjećam vas da smo prije 1992. godine imali veoma dobre odnose i veoma plodnu saradnju sa historičarima Austrije, Italije, Čehoslovačke, SSSR-a, Turske, Bugarske i drugih zemalja. Imajući u vidu višestoljetnu povezanost historije BiH i historije Mađarske, potrebno je što prije otkloniti jezičku barijeru i učiniti sve što je potrebno za što čvršću saradnju sa historičarima te susjedne zemlje.

Koliko publikovanje izvora može doprinijeti razbijanju mitova u historiji? Šta se na tom polju do sada postiglo i šta nas čeka u budućnosti?

■ Najbolji način suprotstavljanju zloupotrebe mitova su naučne rasprave poput

onih na Naučnom skupu u Sarajevu, koji su organizovali Institut za istoriju i Univerzitet iz Osla prije nekoliko godina. Kako je poznato, najuspješniji referati sa tog skupa su publikovani. Što se tiče publikovanja izvora, odnosno arhivske građe, do sada se na tom polju malo uradilo. U periodu prije 1992. godine najviše se publikovala građa o historiji Komunističke partije Jugoslavije i o Narodnooslobodilačkoj borbi. Najčešće su velika prepreka finansijska sredstva, ali i stručni kadar u arhivskim ustanovama. U narednom periodu će kompjuterizacija odigrati odlučujuću ulogu u prezentiranju arhivske građe, pa se, s tim u vezi, postavlja pitanje edukacije naučnog i stručnog kadra u odgovarajućim ustanovama.

Iza sebe imate zavidnu karijeru. Surađivali ste sa velikanima historijske nauke. Koga od njih biste posebno izdvojili i zašto?

■ U mojoj, kako Vi kažete, zavidnoj karijeri, saradivao sam, manje ili više, sa mnogim, pa i najistaknutijim historičarima. Treba imati u vidu da sam 13 godina bio direktor Instituta za istoriju, koji je imao svoj Savjet, Naučno vijeće, Redakciju časopisa i u kojima su redovno bili angažovani naši poznati historičari. Pored toga, budući da sam godinama bio član Odbora za istorijske nauke pri ANUBiH, član Komisije za istoriju pri CK SK BiH, u jednom mandatu predsjednik Društva istoričara BiH, zatim predsjednik Zajednice institucija Jugoslavije, koje su se bavile historijom socijalističkog i komunističkog pokreta, imao sam dosta prilika da se susrećem i saradujem sa historičarima Bosne i Hercegovine i sa historičarima iz svih tadašnjih jugoslavenskih univerzitetskih centara. Mnoge jugoslavenske historičare sam pobježe upoznao učešćem u

radu na realizaciji jugoslavenskog projekta Istorije Saveza komunista Jugoslavije. Naravno, na brojnim naučnim skupovima u zemlji i inostranstvu imao sam priliku da ta poznanstva proširim i produbim.

Iz vremena studija najbolji utisak na mene ostavili su prof. Anto Babić, prof. Hamdija Kapidžić, prof. Hamid Hadžibegić, prof. Branislav Đurđev i prof. Ferdo Hauptmann. Nažalost, ni jedan od spomenutih profesora nije više među živima, kao i većina onih koje bih želio ovom prilikom spomenuti. To su: prof. Nedim Filipović, prof. Avdo Sućeska, prof. Alojz Benac, prof. Marko Šunjić, prof. Rade Petrović, prof. Ahmed Aličić, prof. Ahmed Tuzlić, prof. Milan Vasić, prof. Esad Pašalić, dr. Adem Handžić, prof. Hazim Šabanović, prof. Sulejman Grozdanić, prof. Galib Šljivo, prof. Atif Purivatra, dr. Božo Madžar, prof. Matko Kovačević i drugi. Od mojih kolega koji su radili na Institutu i na Katedri za historiju Filozofskog fakulteta, ostat će mi u trajnom sjećanju druženje i saradnja na naučnom polju sa prof. Dževadom Juzbašićem, dr. Nusretom Šehićem, prof. Iljasom Hadžibegovićem, prof. Tomislavom Išekom, prof. Nikolom Babićem, prof. Tomislavom Kraljačićem, dr. Lukom Đakovićem, dr. Rasimom Huremom, prof. Pavom Živkovićem, dr. Behijom Zlatar, prof. Enesom Pelidijom, dr. Ahmedom Hadžirovićem, prof. Nedimom Šarcem, dr. Borisom Nilevićem, mr. Rafaelom Brčićem, dr. Budimirovom Miličićem. U ratnim godinama najtješnju saradnju sam ostvario sa rahmetli prof. Ibrahimom Tepićem. Imao sam uvijek prisne i prijateljske odnose, možda i zbog toga što smo na neki način zemljaci, komšije (Modriča-Gradačac) sa prof. Mustafom Imamovićem. Od mlađih kolega i kolegica rado sam saradivao sa dr. Husnijom Kamberovićem, dr. Verom Katz, mr. Sekom Br-

kljačom, mr. Muhidinom Pelesićem i dr. Esadom Kurtovićem.

Uvijek ću se rado sjećati mog profesora i akademika Vase Čubrilovića, koji je rukovodio postdiplomskim studijem na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Posljednjih godina rada u Institutu za istoriju činio sam napore da se razvije što tješnja saradnja sa Institutom za historiju u Zagrebu. Moram istaći da sam u ravnateljstvu spomenutog Instituta prof. Miroslavu Valentiću naišao na dobronamjernog i iskrenog partnera i prijatelja. Ovom prilikom bih istakao dobru saradnju sa nekim historičarima iz Slovenije, posebno sa dr. Verom Kržišnik-Bukić, dr. I. Fišev i prof. Ignacijem Voje. Namjerno sam, za kraj, ostavio da spomenem akademika Envera Redžića, koji je najzaslužniji za ono što sam postigao u naučnom radu.

Nalazili ste se na različitim funkcijama. Da li biste, ipak, mogli izdvojiti poseban trenutak u Vašoj karijeri?

■ Posebnih trenutaka u karijeri bilo je više. Odbrana doktorske disertacije nakon 13 godina rada je trenutak koji se ne zaboravlja. Izrada dugoročnog plana razvoja historijske nauke – Društvenog cilja XIII/2, oko kojeg je Institut za istoriju okupio 80 naučnih i stručnih saradnika, posebno se pamti i predstavlja veliki uspjeh Instituta, pa, naravno, i njegovog direktora. Agresija na Bosnu i Hercegovinu, učešće nekih historičara, bivših kolega, u kreiranju nacionalističkih i hegemonističkih politika ostavilo je na mene poseban utisak. Razočarao sam se u historiju i često govorio da ona nije “učiteljica života” i da se ta nauka pro.....la. Ipak, i u toku rata i opsade Sarajeva od strane srpskih, četničkih jedinica, desilo mi se nešto najprijatnije u životu – izbor za redovnog profesora na Filozofskom

fakultetu i uključivanje u obrazovnu djelatnost. Na taj način se moja naučna djelatnost u oblasti historiografije u potpunosti zaokružila.

To je u vezi s mojim narednim pitanjem. Možete li se osvrnuti na Vaš rad sa studentima. Šta Vam je to značilo?

■ Kako je poznato, Katedra za historiju Filozofskog fakulteta je za vrijeme rata desetkovana, oko 50% naučnog kadra, iz raznih razloga, napustilo je Sarajevo. Trebalo je pomoći Katedri za historiju i najprirodnije je bilo da na upražnjena mjesta dođu naučni radnici, historičari iz Instituta za istoriju. Odmah su se angažovali dr. Dževad Juzbašić, dr. Boris Nilević, dr. Enes Pelidija, dr. Tomislav Išek, a ja ću prijeći na Fakultet polovinom 1994. godine i ubrzo ću biti izabran za redovnog profesora. Predavao sam historiju Jugoslavije i BiH sve do 2002. godine i na Katedri za historiju stekao nove prijatelje i saradnike. Pored onih koje sam već spomenuo, sa zadovoljstvom sam saradivao sa dr. Zijadom Šehićem, mr. Edinom Radušićem, dr. Vesnom Mušeta-Aščerić, dr. Dubravkom Lovrenovićem, dr. Enverom Imamovićem i drugim. Rad na fakultetu je novo iskustvo, ali i nastavak ranije obrazovne djelatnosti u osnovnoj školi i gimnaziji. To je posebno zadovoljstvo, posebno za nas koji smo već u poznim godinama. Rad sa mladima podmlađuje i nas starije. Što se tiče rada sa studentima, veliku pomoć i podršku imao sam od mog asistenta mr. Muhidina Pelesića. Gdje god sam mogao, pomagao sam studentima, najčešće u nabavci literature. Više desetina studenata diplomiralo je na temama iz mog predmeta i, koliko mi je poznato, svi su se zaposlili. Jednostavno rečeno, rad sa studentima bio je za mene posebno zadovoljstvo.

**Kako izgleda Vaš privatni život danas?
Radite li na nekoj temi, možda nekoj
koju niste stigli obraditi ranije?**

■ Provodim prave penzionerske dane. Četiri do pet puta dnevno izvodim u šetnju kućnog ljubimca. Redovno se, gotovo svaki dan nađem sa kolegama i prijateljima u mjesnoj zajednici, u naselju Ciglane, gdje uz kahvu ćaskamo, igramo remi, a ponekad popijemo i ljuto piće. Idem redovno u kupovinu na pijacu, ponekad priprelim ručak za nas dvoje (supruga još radi), jednom riječju - "pustio sam mozak na pašu". Prema tome, ne bavim se pisanjem, a nemam ni namjeru. Ponekad nešto recenziram, član sam Redakcije "Priloga" Instituta za istoriju, a prošle školske godine bio sam angažovan na Pedagoškom fakultetu u Bihaću. Odlazio sam u Bihać mjesečno na dva-tri dana i predavao opću historiju i historiju BiH. Zadovoljan sam onim što sam učinio u na-

učnom i organizacionom pogledu u oblasti historiografije i rado prepuštam da mlađi preuzmu štafetu.

Vaša poruka mlađim naraštajima historičara...

■ Mladima poručujem da se do uspjeha može doći samo svakodnevnim i upornim radom. Bez arhivskih istraživanja nema novih rezultata, svaka tvrdnja mora biti argumentovana. Mora se uvažavati tuđe mišljenje. Posebno je u našoj sredini potrebno razvijati kritički odnos i polemički duh u historijskoj nauci. Znanje klasičnih i svjetskih jezika jedan je od najvažnijih uvjeta za napredovanje u nauci. Ne dajmo se pokolebati, ovakva teška situacija u BiH neće trajati vječito.

Hvala profesore!

■ Razgovor vodila: Amila Kasumović
